Sve najbolje!

TEMA • Piše: NENAD BARTOLČIĆ • 26.12.2022.

GODINE SLABOG ČITANJA • AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE • ČITANJE • NOĆ KNJIGE

Godine (ne)čitanja : Noć knjige iliti noć koja rasvjetljuje Hrvatsku

noć knjige
Svjetski dan knjige

Preporuči članak

Iako je Noć knjige startala nekoliko godina nakon što su manifestacije Noć muzeja i Noć kazališta vrlo uspješno približile široj publici zanimljivost muzeja te snagu i moć izvedbenih umjetnosti... zapravo nije postojalo neke direktnije poveznice između pokretanja Noći knjige i ovih već etabliranih manifestacija. Ali sličnosti im ne nedostaje.

Noćne manifestacije

Hrvatsko muzejsko društvo organizira manifestaciju **Noć muzeja** u Hrvatskoj od **2005.** godine. Idejne su začetnice manifestacije Noć muzeja u Hrvatskoj, autorice koncepcije programa i voditeljice projekta su mr.sc. **Vesna Jurić Bulatović** i mr.sc. **Dubravka Osrečki Jakelić**, koje u prosincu 2005. godine pokreću akciju kao gradski pilot projekt sa šest zagrebačkih muzeja. Od 2007. Noć muzeja prerasta u nacionalnu manifestaciju u koju se uključuje sve više muzeja i gradova, a broj posjetitelja prelazi broj od 70 000.

Danas je **Noć muzeja** manifestacija kojom se nastoji ostvariti jedan od osnovnih strateških ciljeva **Hrvatskog muzejskog društva**, a to je provođenje aktivnosti na percepciji muzeja kao baštinskih ustanova, ustanova identiteta i muzeja kao nezaobilaznog dionika u održivom razvoju turizma. Aktivnostima u manifestaciji Noći muzeja potiče se na prepoznavanje muzeja kao dinamičnih institucija koje povezuju ljude s globalnim izvorima informacija te idejama i stvaralaštvom za kojim tragaju; na prepoznavanju muzeja kao institucija koje čine bogatstvo ljudskog izraza i kulturnu raznolikost dostupnu svim korisnicima i na svim medijima te na poticanje aktivnosti razvijanja znatiželje kao motiva za posjet muzeju, muzeja kao ustanova znanja, ali i prostora za zabavu i smisleno provođenje slobodnog vremena.

Noć kazališta započela je kao jednodnevna manifestacija koja se održava svake treće subote u studenome od 2008. godine, na cijelom teritoriju Republike Hrvatske, no kroz godine prerasla je prvotne okvire i izrasla u višednevnu manifestaciju kojoj je cilj ojačati vidljivost kazališne djelatnosti, kako profesionalne, tako i amaterske, te raditi na razvoju kazališne publike svih dobnih skupina, u nizu europskih zemalja. Ukratko, manifestacija je neprestano rastuća i razvojna. Njezine osobitosti su poticanje na kazališno stvaralaštvo i njegovu promociju kazališnim umjetnicima i stručnjacima, izvan okvira uobičajenih formi prezentacije kazališnog sadržaja, poticanje na intersektorsku suradnju kako kazališnih djelatnika, tako i lokalnih poduzetnika, ugostitelja ili civilnog sektora koji je svoje interese našao ili nalazi pod okriljem Noći kazališta.

Tijekom manifestacije, kazališta postaju glavnim mjestom susreta, dijaloga, druženja i novih spoznaja kako umjetnika i kazališnih djelatnika tako i publike. Kazališta tada daruju izvedbe, ali i otvaraju svoja vrata publici pa, rušeći na trenutak iluziju kazališta, produbljuju vezu koju publika ima s onima koji za nju igraju i mjestom na kojem to rade. Manifestacija se pod nazivom European Theatre Night održava u nizu drugih europskih zemalja.

Noć knjige

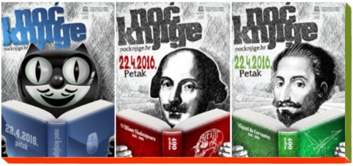

Svrha projekta **Noć knjige** je dostojno obilježavanje **23. travnja**, **Svjetskog dana knjige i autorskih prava**, proglašenog 1995. na Glavnoj skupštini **UNESCO-a**, kao simbolični datum u svjetskoj književnosti jer su toga dana 1616. umrli **Miguel de Cervantes**, **William Shakespeare** i **Inca Garcilaso de la Vega**. Istog su datuma tijekom godina rođeni ili umrli ugledni autori kao što su **Maurice Druon**, **K.Laxness**, **Vladimir Nabokov**, **Josep Pla** i **Manuel Mejía Vallejo**. Samo dan ranije, **22. travnja** obilježava se **Dan hrvatske knjige**, koji se odlukom Sabora Republike Hrvatske slavi od **1996.**, u spomen na **Marka Marulića**, koji je toga datuma **1501.** godine dovršio "Juditu".

Obilježavajući Svjetski dan knjige i autorskih prava, UNESCO poziva čitatelje, autore, prevoditelje, izdavače, nastavnike, knjižničare, javne institucije, neprofitne organizacije i privatni sektor da promiču knjigu, čitanje i izdavaštvo, uz zaštitu autorskih prava.

Želja organizatora Noći knjige od početka je bila **održati manifestaciju na što većem području Republike Hrvatske uz uključivanje što većeg broja, kako organizatora programa, tako i sudionika**. Stoga su u program obilježavanja uključene su institucije, organizacije, neprofitne i interesne skupine, i naravno, tvrtke koje se bave knjigom, a program čitanja, predstavljanja knjiga i autora te druženja uz knjigu i čitanje, ostvaruju kroz zajedničku suradnju. Tijekom Noći knjige organiziraju se i okrugli stolovi, radionice i javne tribine s knjigom i čitanjem kao glavnim temama.

Iako postoje sličnosti s međunarodnom manifestacijom **World Book Night** (Svjetska noć knjige), u sklopu koje se u **Sjedinjenim Američkim Državama**, **Velikoj Britaniji** i **Irskoj** te **Njemačkoj** 23. travnja obilježava i kroz World Book Night, potiče čitanje i pismenost (tim povodom tiskaju se za građane besplatni primjerci knjiga, čije troškove pokrivaju sponzori i donatori), za sada je Noć knjige ostala **primarno nacionalna manifestacija**, iako je ubrzo po pokretanju svoj *know how* (od same osnovne strukture manifestacije, organizacijskih modela pa do izvornih vizualnih rješenja) ustupila strukovnim kolegama iz **Slovenije**, **Bosne i Hercegovine** i **Crne Gore**, koje i danas, po uzoru na Hrvatsku, organiziraju svoje inačice Noći knjige.

Vremeplov Noći knjige

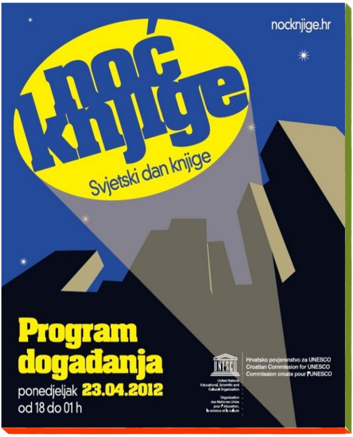

Moćni vremeplov danas nas vodi na same **začetke Noći knjige**. U **veljači 2012. godine** jedan pjesnik (**Stjepan Balent**) i jedan izdavač, tadašnji predsjednik Zajednice nakladnika i knjižara (**Mišo Nejašmić**), na sastanak su pozvali pokretača i urednika najdugovječnijeg portala za knjigu i čitanje Moderna vremena i predsjednika udruge Knjižni blok (**Nenad Bartolčić**) kako bi mu predstavili inicijativu o projektu koji će ponijeti naziv Noć knjige. Bilješka s tog sastanka početak je jednog kreativnog kaosa, iz kojeg su u sljedećem desetljeću izniknule brojne ideje, na koje danas gledamo s ponosom i veseljem. Projektu se odmah priključila izvršna urednica portala Moderna vremena (**Iva Perković**), a potom je pozvana Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, čija je tadašnja ravnateljica **Dunja Seiter Šverko** u organizacijski tim delegirala svoju predstavnicu (**Dobrila Zvonarek**), da bi se ubrzo pridružile i Knjižnice grada Zagreba (**Zdenka Sviben**), kao i Udruga za zaštitu prava nakladnika ZANA (**Sanja Vučković**). Ostalo je povijest.

23. travnja 2012. održana je **prva Noć knjige**, a na svečanom otvorenju u NSK predstavljeni su i **rezultati obnovljenog i modificiranog istraživanja hrvatskog tržišta knjiga** (o tome koliko čitaju i kupuju knjige građani RH) koje se iz godine u godinu nastavilo sve do današnjih dana.

Te se 2012. godine mnogo toga pozitivnog događalo i pokretalo, npr. Knjižni blok je započeo rad na studiji **"Knjiga u fokusu"** – stručnoj analizi i preporukama za uređenje tržišta knjiga i širenje kulture čitanja u RH, koju je kao knjigu objavio u **siječnju 2013.**, i koja je ubrzo je postala poslužila referentna točka kasnijim sličnim studijama.

Inicijativa za osnivanje međusektorskog tijela za poticanje čitanja u Hrvatskoj pokrenuta je u **listopadu 2012.** godine, nakon konferencije **„Poticanje čitanja: njemačka iskustva i hrvatske perspektive"**, održane u Goethe-Institutu u Zagrebu. Prisutni stručnjaci raznih profila, koje povezuje problematika knjige i čitanja u Hrvatskoj, javno su se obratili Predsjedniku Republike Hrvatske, Vladi Republike Hrvatske, Ministarstvu kulture i Ministarstvu znanosti i obrazovanja s **prijedlogom za osnivanje međusektorskog tijela s ciljem izrade Nacionalne strategije poticanja čitanja i promicanja kulture čitanja među građanima svih dobi**, to jest ujedinjavanja, koordiniranja, evaluacije i osiguranja kontinuiteta postojećih kvalitetnih projekata, poticanja istraživanja i međusobnog povezivanja znanstvenih istraživanja radi uspostave referentnih točaka u trajnom praćenju razvoja čitatelja i čitanja te trajne skrbi o kulturi čitanja koja zahtijeva kontinuirane analize stanja, promjene društvenog konteksta čitanja, koordinaciju i evaluaciju postojećih i razvoj novih projekata u navedenom području. Stručno međusektorsko Povjerenstvo za izradu Nacionalna strategije poticanja čitanja svoj je posao dovršilo tijekom 2014.

Može se, dakle, reći da je od svojih početaka manifestacija **Noć knjige** na vrlo praktičan način zapravo **anticipirala i sudjelovala** u mnogo toga što je u međuvremenu upisano i u **Nacionalnu strategiju poticanja čitanja** i njezin akcijski plan, a sve to u godinama tijekom kojih se čekalo da neka od Vlada RH napokon i usvoji Strategiju i pokrene njezino provođenje, te je Noć knjige zapravo još od 2012. počela pripremati temelje i za kasnije proglašenu **Godinu čitanja 2021**.

Jer, u Noći knjige stvorena je još **neviđena sinergija tisuća organizatora** (knjižničara, nakladnika, knjižara, strukovnih udruga autora, pojedinaca...) **i programa koji potiču knjigu i čitanje**, umrežuju tisuće kreatora i stotine tisuća onih koji konzumiraju te programe, te medija koji sjajno svake godine prate manifestaciju koja se odvija diljem Hrvatske, i na kopnu i na moru.

* Danas su organizatori Noći knjige: Zajednica nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Knjižni blok – Inicijativa za knjigu, portal za knjigu i kulturu čitanja Moderna vremena, Hrvatska udruga školskih knjižničara te Udruga za zaštitu prava nakladnika – ZANA.

Kako je rasla Noć knjige

Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO
Croatian Commission for UNESCO
Commission croate pour l'UNESCO
K

Kako je manifestacija rasla može se vidjeti iz brojki, navesti ćemo samo neke od godina, kako bi se lakše vidio rast manifestacije.

Prva **Noć knjige 2012.** održala u **47 gradova i mjesta** širom Hrvatske. U više od **264 pojedinačnih programa i akcija (57)** sudjelovalo je 64 knjižnica, 28 nakladnika i 118 knjižara te više od 139 autora, urednika, prevoditelja, glazbenika...

Noć knjige 2015. održala se u **183 gradova i mjesta** širom Hrvatske. Više od **850 programa** i **209 akcija** priredilo je 126 narodnih knjižnica, 152 ustanove (od kojih 115 škola i 18 vrtića), 92 knjižare i 4 antikvarijata, 26 nakladnika i 38 "ostalih" (udruženja pisaca, kulturnih centara, udruga...)

Noć knjige 2018. održala se u **287 gradova i mjesta** širom zemlje. U manifestaciji je sudjelovalo 672 sudionika koji su priredili **1190 različitih programa (1027) i prodajnih akcija (182)**. Sudjelovalo je 98 knjižara i 7 antikvarijata, 30 nakladnika, 147 knjižnica, 323 ustanove (od kojih 192 osnovne škole i 26 vrtića), te 66 "ostalih" sudionika (udruženja pisaca, kulturnih centara, udruga...).

U **Noći knjige 2022.** godini održano je čak **1200 programa i akcija** koji su se nakon pandemijskih godina ponovno iz virtualnih prostora vratili u stvarni, i događaju se u cca **250 gradova i mjesta** diljem Hrvatske. U Noći knjige sudjeluje 150 narodnih knjižnica, više od stotinu knjižara, antikvarijata i nakladnika, 300 škola, vrtića, fakulteta i drugih ustanova kao i kazališta, mjesnih odbora, učeničkih domova, domova za starije osobe, kulturnih centara, pisaca, umjetnika i raznih drugih kreativaca. Sudionici Noći knjige druže se s knjigom i na neobičnim lokacijama kao što su zatvori, dvorci, kafići, vlakovi, trgovi, crkve, i druga.

Noć knjige - sinergija svih u knjižnom sektoru

NEĆEMO
SPAVATI
ČITANU
NOĆ.
noć knjige
2022.

Potrebno je iznova ponoviti da sve što su organizatori postigl s **Noći knjige** ne bi bilo moguće da se u ovoj manifestaciji ne događa sinergija svih nas u knjižnom sektoru, od autora – pisaca, prevoditelja, ilustratora... preko urednika, izdavača, knjižara, knjižničara... kao i novinara koji od prvog dana medijski podržavaju ovu manifestaciju. Naravno, važna je i podrška strukovnih udruga, kao i državnih struktura koje podupiru knjigu... i **upravo je ta umreženost primjer na koji bi način Hrvatska trebala brinuti o knjizi i čitanju, kao i o kulturi općenito**.

Svakogodišnji rezultati istraživanja hrvatskog tržišta knjiga, **novi podatci o čitanosti i kupovanju knjiga...** to je jedno od najvažnijih postignuća Noći knjige, jer odokativne impresije zamijenjene su egzaktnim statističkim pokazateljima koji bi trebali poslužiti i za kreiranje sasvim konkretnih poteza, mjera za rješavanje krize i nagomilanih problema u knjižnom sektoru. Bilo bi dobro kada bi se u Hrvatskoj idućih godina napokon napravilo i neka dodatna, dubinska istraživanja, kakva su predložena i u akcijskom planu **Nacionalne strategije poticanja čitanja**, koja će koštat znatno više ali bez njih će biti nemoguće provoditi Strategiju, i na njima se ne bi smjelo štedjeti.

Manifestacija Noć knjige pokazala je da se može, da se s mnogo rada, pa i s nevelikim financijskim sredstvima može mnogo toga dobroga pokrenuti, ali i da na tome ne može ostati. **Bez većih ulaganja u samu organizacijsku infrastrukturu projekta Noć knjige neće ga biti moguće podići na još višu razinu, približiti hrvatsku Noć knjige svjetskim manifestacijama poput World Book Day ili sličnima**. Hrvatski nakladnici od početaka manifestacije vlastitim sredstvima osiguravali su oko **2/3 potrebnih sredstava** za koordiniranje i promociju Noći knjige, pa iako se u međuvremeu i potpora države povećala (u prvom redu kroz Ministarstvo kulture i medija) potpora države Noći knjige trebala bi biti znatno veća.

Potrebno je istaknuti i **humanitarnu dimenziju manifestacije**, jer se svake godine prikupljaju knjige kao donacija nakladnika za neku od manje opskrbljenih knjižnica. Noć knjige takve i slične humanitarnje akcije ili sama inicira ili je partnerski uključena u veće akcije, kao što je npr. bilo doniranje kontejnera za potrebe mladih čitatelja i knjižnice u Petrinji ili otkupa knjiga ukrajinskih nakladnika i njezina distribucija narodnim knjižnicama u Republici Hrvatskoj.

Zbog svega toga potrebna je **još veća vidljivost manifestacije**, veći broj plakata, promotivnih materijala, video klipova, jingleova... a potrebno je ulagati i u održavanje i unaprjeđivanje tehnološke infrastrukture projekta.

Jer, kao možda niti jedna manifestacija prije, **Noć knjige** i njezini brojni programi i sudionici, brojna publika pa i zavidan interes medija, pokazuju da hrvatska knjiga i čitanje imaju budućnost, **da je mlade (ali i starije) moguće zainteresirati za knjigu i čitanje**, ali da je potrebno i mnogo promišljenije raditi, kako u duhu vremena tako i njihovih interesa.

** Serijal tekstova "Godine (ne)čitanja" objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.
Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i Autora.

– POVEZANI SADRŽAJ –

TEMA • 27.12.2022.

Godine (ne)čitanja : Odgovornost medija za popularizaciju knjige i čitanja

TEMA • 29.12.2022.

Godine (ne)čitanja : Primjeri dobre prakse poticanja čitanja i kupovanja knjiga

TEMA • 30.12.2022.

Godine (ne)čitanja : Sudbina knjižnog e-nakladništva u Hrvatskoj

– PRETRAŽI SVE ČLANKE –

Upiši pojam

Pogledaj...
sve je puno knjiga.
Moderna vremena

Sve najbolje!

Sve najbolje!
2022

Moderna vremena

Potraži nas na:

Sva prava pridržana © MV Info d.o.o. 2023. • Kriv je ***Fiktiv***

O nama • **Pomoć** • **Uvjeti korištenja** • **RSS kanali**